

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1966

BRNO 1967

hrobovými jámami a žlábků. U největšího z hrobů, kolem kterého nebyl vyhlouben kruhový žlábek, byl nasypán zárový pohřeb mezi dřevěnou konstrukci a stěnu hrobové jámy. Dále k severu, na okraji pohřebiště, byly uloženy pouze prosté popelnicové hroby, které jsou posledními pohřby na pohřebišti. Teprve po rekonstrukci keramiky bude možno posoudit jejich chronologické postavení a určit, jak dlouho se na pohřebišti pohřbívalo.

Na pohřebišti lužické kultury v Moravičanech prozkoumali jsme od roku 1953 již téměř úplně (s výjimkou malých ploch mezi objekty JZD) část pohřebiště, kde byly budovány mohyly a vedle nich ukládány popelnicové hroby od předlužického období (BB) do střední doby bronzové (BD). Také plocha pohřebiště s hroby ukládanými od počátku doby železné (HC) je již prozkoumána celá. Vcelku bylo na pohřebišti na Dílečcích odkryto 1183 hrobů. Hroby ukládané mezi těmito dvěma obdobími, ve střední části vývoje lužické kultury (HA—HB), nebyly dosud zachyceny a zřejmě tato část pohřebiště bezprostředně nenavazuje na obě prozkoumané části.

GRABUNG DES LAUSITZER GRÄBERFELDES IN MORAVIČANY IM JAHRE 1966 Bezirk Šumperk

Im Jahre 1966 verlief die Grabung auf Dílečky im nördlichen Teil des Gräberfeldes, wo Gräber aus der Hallstattzeit angelegt waren. Es gelang auch hier den Rand des Gräberfeldes zu erreichen und es wurden 46 Brandgräber untersucht. Hier sind vor allem sechs grosse Gräber abgedeckt worden, die man als Gräber von gesellschaftlich sehr hochstehenden Personen bezeichnen kann. Die Gräber hatten grosse viereckige Gruben, um welche nicht ganz geschlossene kreisförmige Gräbchen eingetieft waren. Einige von diesen Gräbern waren auch mit Innenkonstruktionen ausgestattet, von denen je vier Pfostengruben und zwischen diesen Gräbchen zum Einlassen der Verschalung erhalten blieben. Diese Gräber waren mit zahlreicher Keramik ausgestattet und enthielten auch eiserne Lanzenspitzen und grosse Messer. Zwischen diesen fand man einfache Urnen- und Grubengräber. Einige davon waren auf den Flächen zwischen den Grabgruben und Gräbchen angelegt. Bei dem grössten von den Gräbern, um welches kein kreisförmiges Gräbchen eingetieft war, wurde eine Brandbestattung zwischen die Holzkonstruktion und Wand der Grabgrube geschüttet. Weiter nach Norden, am Rande des Gräberfeldes, befanden sich nur einfache Urnengräber, die die letzten Bestattungen auf dem Gräberfeld sind. Erst nach der Rekonstruktion der Keramik wird es möglich sein, ihre chronologische Stellung zu beurteilen und zu bestimmen, wie lange auf dem Gräberfeld bestattet worden ist.

Auf dem Gräberfeld der Lausitzer Kultur in Moravičany untersuchten wir seit 1953 fast den ganzen Teil des Gräberfeldes (mit Ausnahme der kleinen Flächen zwischen den Objekten der LPG), wo sich Hügelgräber befanden und neben diesen waren Urnengräber, die aus dem vorlausitzer Zeitabschnitt (BB) bis in die mittlere Bronzezeit (BD) reichen. Auch die Fläche des Gräberfeldes mit Gräbern aus dem Beginn der Eisenzeit (HC) ist bereits ganz untersucht worden. Insgesamt wurden auf dem Gräberfeld auf Dílečky 1183 Gräber abgedeckt. Die Gräber, die zwischen diesen zwei Zeitabschnitten angelegt worden sind, also im mittleren Abschnitt der Entwicklung der Lausitzer Kultur (HA—HB) wurden bisher nicht erfasst und offensichtlich knüpft dieser Teil des Gräberfeldes nicht unmittelbar an die beiden untersuchten Flächen an.

NÁLEZ BRONZOVÉ SPONY Z OBDOBÍ LUŽICKÉ KULTURY VE ŠVÁBENICÍCH Okres Vyškov

IVAN PEŠKAR

Tab. 8

V březnu roku 1966 byl upravován terén pro nové hřiště v trati „Padělky“ severně od Švábenic, okres Vyškov. Při shrnování černohnědé humusovité hlíny byla rozryta menší, v průměru asi 80 cm široká jamka s červenooranžově vypálenou mazanovitou výplní, která upozornila na rozrušený pravěký objekt. Řidič buldozeru přerušil práci, prohlédl odlišně zbarvené místo a našel v jeho blízkosti rozlomenou bronzovou sponu a několik střepů keramiky kultury popelnicových polí. Naleziště je vzdáleno asi 500 m na západ od hospodářských budov místního JZD, při jejichž stavbě v roce 1953 bylo objeveno pět zárových hrobů lužické kultury.¹

Ze střepů se podařilo rekonstruovat esovitě profilovanou misku s odsazenou podstavou, na vnější straně hlazeného povrchu šedohnědě zbarvenou. 125 mm vysoká nádobka má průměr okraje 205 mm a průměr podstavy 50 mm.

Bronzová spona, 121 mm dlouhá, je jednodílná se čtyřbokým, na hranu postaveným lučikem, jehož střechovitě zešíkmené plošky horní poloviny jsou zdobené řadou vybíjených teček. Lučik je na koncích ztenčený a přechází na jedné straně ve tři kruhové závit, z nichž krajní se zaoblují a je vyveden v zesílenou jehlu okrouhlého průřezu, směřující hrotem do očkované klíčky na druhé straně lučiku, zakončené vodorovnou terčovitou spirálou s mírně kónicky zvýšeným středem.

Švábenická spona se spirálovitou nožkou, k níž známe typologicky nejbližší protějšky z rakouských nalezišť Unter-Radl, Gemeinlebern, Grünbach, Langmannersdorf a Altmünster,² má zesílený čtyřhranný lučik, což považuje M. Hell za charakteristický znak jedné varianty tohoto druhu spinadel, již označuje jako „rakouský typ peschierské spony“.³ S uváděnými příklady se shoduje náš exemplář i počtem závitů v hlavici. Většina analogických nálezů byla časově zařazena nejdříve do stupně HA, pravděpodobně lze však s jejich výskytem počítat již před začátkem zmíněného chronologického stupně.⁴

Poznámky:

¹ Z. Trnáčková, Lužické žárové hroby ze Švábenic na Moravě. AR IX, 1957, 609–611.

² F. Eppel, Das urnenfelderzeitliche Grabfeld von Unter-Radl, B. H. St. Pölten. Arch. A. 2, 1949, 40, 46, 61, tab. III: 9;

J. Szombathy, Flachgräber von Gemeinlebern in Niederösterreich. Römisch-germanische Forschungen, Bd. 3, 1929, tab. 1:17; 12:12; F. Mühlhofer, Zweiter vorläufiger Bericht über die Grabungen auf dem Gelände bei Grünbach am Schneeberg, N.-Ö. WPZ. XXIII, 1936, obr. 2:3;

W. Angeli, Grabfunde der älteren Urnenfelderzeit aus Niederösterreich. MAGW XC, 1960, 113, tab. 7:3;

M. Hell, Frühe Bronzefibel aus Altmünster in Oberösterreich. Arch. A. 2, 1949, 64–67, obr. 1:1, 2.

³ M. Hell, o. c., 66.

⁴ F. Kőszegi, Beiträge zur Geschichte der ungarischen Urnenfelderzeit. Acta arch. Hung. XII, 1960, 159;

J. Říhový, K poznání starší fáze kultury středodunajských popelnicových polí – velatické kultury. Sborník ČSSA 3, 1963, 79, 81, 89.

FUND EINER BRONZEFIBEL AUS DER ZEIT DER LAUSITZER KULTUR IN ŠVÁBENICE Bezirk Vyškov

Bei Terrainherrichtungen für einen neuen Sportplatz in der Flur „Padělky“ nördlich von Švábenice, Bezirk Vyškov, ca 500 m westlich von den landwirtschaftlichen Gebäuden, bei deren Bau im Jahre 1953 fünf Brandgräber der Lausitzer Kultur¹ entdeckt wurden, ist 1966 vom Buldozzer eine kleinere Grube, ca 80 cm im Durchmesser, gestört worden, die mit einer rotorangen gebrannten lehmewurfartigen Aufschüttung ausgefüllt war. In der Nähe des gestörten Objektes fand man eine zerbrochene bronzene Bogenfibel mit Fußspirale und einige Keramikscherben, aus welchen man ein schüsselförmiges Gefäß rekonstruieren konnte. Die Fibel mit den charakteristischen Merkmalen des von M. Hell ausgearbeiteten „österreichischen Peschiera-Typus“³ hat typologisch die nächsten Analogien in Funden aus Österreich.²

VLACHOVICE – ĎULŮV KOPEC 1966

Okres Gottwaldov

JIRÍ PAVELČIK

Ve dnech 4. července až 16. srpna se uskutečnila sedmá etapa výzkumu popelnicového pole na Ďulově kopci u Vlachovic (okres Gottwaldov). Práce se soustředily v severní části lokality, která je ohrožena lesními pracemi.

Hlavním úkolem výzkumu bylo vymezení severní hranice pohřebiště, zachycení a fixování výzkumu J. Řichtra do celkového plánu. Daný úkol se nám podařilo splnit. Z nálezové situace se dá za dnešního stavu usuzovat, že Řichtr prozkoumal severní okraj naleziště a dále k severu již nelze s dalšími objekty počítat.

Na ploše prokopané v poslední etapě jsme zachytili celkem 53 hrobů, z nichž většina náleží mladoluzické a slezské fázi kultury popelnicových polí Mezi nalezenými objekty převažují prosté jámové hroby zasypané zbytky hranice. Nad nimi byly z kamenů vybudovány nevelké konstrukce. Pouze ve třech případech můžeme mluvit o mohylových přikrovech. Mimo uvedené typy jsme narazili i na prosté hroby v jámách bez mlodarů (pohřby zbytků hranice?) a hroby skříňkové, z nichž zaujal zejména objekt 52/66, který měl skříňku vybudovanou ve dvou etážích nad sebou. Podstatná část hrobů nesla stopy vyloupení, které svědčí o tom, že k němu docházelo krátce po uložení. Nedostatek kovů na lokalitě nasvědčuje tomu, že se vykradači soustřeďovali patrně na předměty z tohoto materiálu.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1966

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulik, DrSc.

Redaktoři: Dr. J. Říhový a dr. I. Peškař

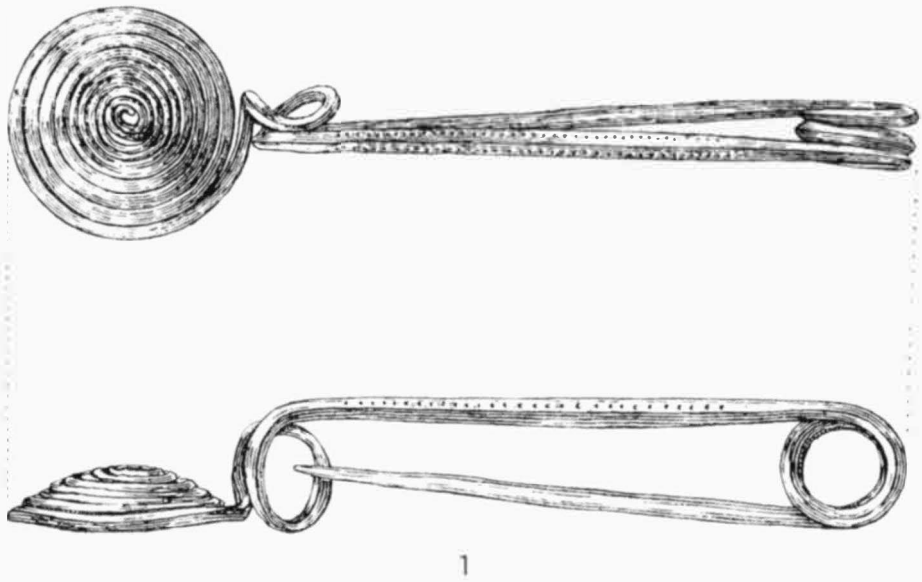
Překlady: Dr. R. Tichý a E. Tichá

Kresby: B. Ludikovská

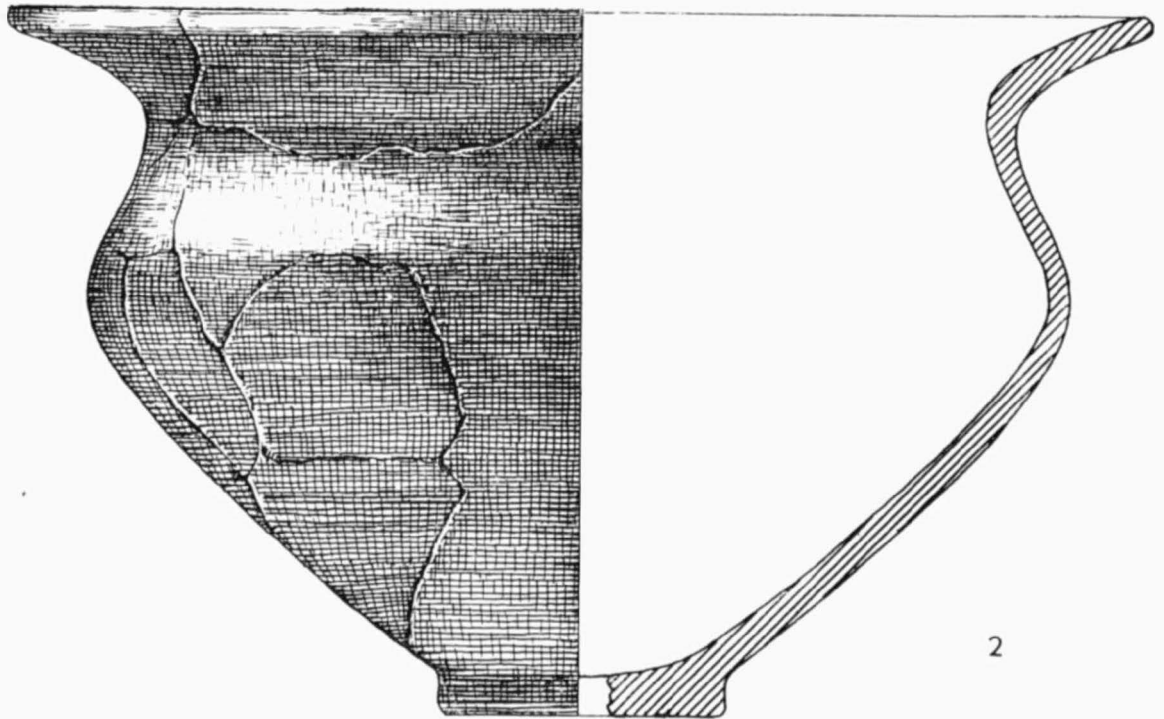
Na titulní stránce: Bronzové kování ze slovanského hradiska v Mikulčicích

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné.

1

2

Tab. 8

(Svábenice (a. Vyskov). Nálezy lužické kultury. = Funde der Lausitzer Kultur, 1 = 3/4; 2 = 3/4.